

EUROOPAN TERVEYSUNIONIA KOSKEVA JULISTUS

Johdanto

Vuonna 2020 näkymätön virus pyyhkäisi yli Euroopan tappaen satojatuhansia ja aiheuttaen monille muille vakavia vammoja. Taloudellinen toiminta on romahtanut, minkä vuoksi hallitukset ovat joutuneet puuttumaan tilanteeseen ennalta arvaamattomin tavoin.

Tämä ei ole viimeinen pandemia. Terveysuhkia on monia muitakin, kuten ilmastonmuutoksen vaikutukset ja mikrobilääkeresistenssi. Emme voi jatkaa elämää entiseen tapaan. Meidän on suojattava yhteiskuntiamme tavoilla, jotka ovat oikeasuhteisia niihin kohdistuviin uhkiin nähden. Meidän on suhtauduttava myönteisesti Euroopan komission puheenjohtajan, tohtori Ursula von der Leyenin syyskuussa 2020 pitämässä unionin tilaa käsittelevässä puheessaan ilmaisemaan selkeään lausuntoon, jonka mukaan on luotava vahvempi Euroopan terveysunioni (EHU), joka pohjautuu Euroopan unionin viimeaikaisiin toimiin rajat ylittävien terveysuhkien käsittelemiseksi.

Euroopan unionin jäsenvaltioiden hallitukset ovat peräkkäisissä sopimuksissa sitoutuneet ihmisten terveyden korkeatasoiseen suojeluun¹. Perusoikeuskirjassa ne ovat sitoutuneet ihmisyyteen, ihmisarvoon ja yhteisvastuuseen². Kestävän kehityksen tavoitteissa ne ovat sitoutuneet kestävän tulevaisuuden luomiseen kaikille. Maailman terveysjärjestön jäsenenä ne ovat sitoutuneet myös sen perussääntöön. Nämä terveyden suojakeinot eivät kuitenkaan ole sellaisinaan riittäviä.

Me allekirjoittaneet, Euroopan kansalaisina, pyydämme poliittisia johtajiamme, jotka kokoontuvat Eurooppa-neuvostossa ja Euroopan tulevaisuutta käsittelevässä konferenssissa, ryhtymään seuraavaan vaiheeseen ja sitoutumaan Euroopan terveysunionin luomiseen.

Tavoitteet

Euroopan terveysunioni

- a) pyrkii edistämään kaikkien eurooppalaisten terveyttä ja hyvinvointia unohtamatta ketään;
- b) vahvistaa **yhteisvastuuta** jäsenvaltioissa ja niiden kesken progressiivisen universalismin periaatteen pohjalta tarjoamalla tukea, kuten yleisesti kattavan terveydenhuollon, kaikille, mutta kiinnittämällä erityishuomiota huono-osaisten tarpeisiin;
- c) varmistaa **ympäristökestävyyden** hyväksymällä Euroopan vihreän kehityksen ohjelman³ ja asettamalla etusijalle toimenpiteet, joilla edistetään yhteistä terveyttä (One Health); tämä käsite yhdistää ihmisten terveyden kanssamme maapallon jakavien eläinten ja kasvien terveyteen;
- d) tarjoaa **turvallisuutta** kaikille eurooppalaisille suojaamalla heitä suurilta terveysuhkilta ja haavoittuvuudelta, joka johtuu epävarmasta toimeentulosta;
- e) mahdollistaa **jokaisen äänen kuulemisen**, jotta ihmisten terveyteen vaikuttavat käytännöt luodaan heidän kanssaan eikä heitä varten.

Politiikat ja muut toimenpiteet

Nämä tavoitteet voidaan saavuttaa monin eri tavoin:

¹ Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen artikla 168 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A12008E168>

² https://ec.europa.eu/info/aid-development-cooperation-fundamental-rights/your-rights-eu/eu-charter-fundamental-rights_en

³ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en

- a) **Terveyspolitiikan** tilaa Euroopan unionia koskevissa sopimuksissa vahvistetaan sisällyttämällä Euroopan terveysunionia koskevat lausekkeet tarkistetun Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 2. ja 3. artiklaan, mikä antaa Euroopan unionille nimenomaisen toimivallan ryhtyä terveyspoliittisiin toimenpiteisiin.
- b) **Euroopan kansalaisten ääntä**, jonka heidän edustajansa ilmaisevat Euroopan parlamentissa, kuunnellaan entistä tarkemmin.
- c) Monien terveysuhkien rajat ylittävä luonne myönnetään ja **terveysuhkien** sääntelykehys tarkistetaan, mukaan lukien ehdotetun terveysalan hätätilanteiden valmiusviranomaisen (HERA) luonti ja entistä paremmat mekanismit, jotta saadaan hankittua riittävästi tarvikkeita hätätilanteissa, jotta johdonmukaisesti määriteltyjen terveystietojen nopea julkaisu mahdollistetaan (mukaan lukien jäsenvaltioiden kanssa tiivistä yhteistyötä tekevien Eurostatin ja Euroopan tautienehkäisy- ja -valvontakeskuksen vahvistetut roolit), jotta vahvistetaan mekanismeja, joilla voidaan luoda tarkkoja ja luotettuja todisteita tutkimuksesta ja käytännöstä, ja jotta voidaan torjua ”valeutisten” aiheuttamaa uhkaa.
- d) Euroopan unionin **terveysalan tutkimusta** koskevia toimia laajennetaan Euroopan horisontti -ohjelman parannetulla terveysohjelmalla, luomalla Euroopan vastine Yhdysvaltain biolääketieteen edistyneelle tutkimus- ja kehitysvirastolle (US Biomedical Advanced Research and Development Authority, BARDA), entistä vahvemman Euroopan lääkevirastolla ja muilla toimenpiteillä, joilla edistetään tutkimusyhteistyötä Euroopassa.
- e) Euroopan unioni ja jäsenvaltiot myöntävät **terveydenhuoltohenkilöstön** tärkeyden ja tekevät yhteistyötä käsitelläkseen terveydenhuoltohenkilöstökapasiteettien epätasaista jakautumista Euroopassa ja antavat tukea alueille, joiden on vaikea houkuttaa terveydenhuollon työntekijöitä, sekä edistävät terveysalan ammattilaisten koulutusta yhteisten normien mukaisesti ja käyttävät toimenpiteitä, joilla suojataan terveydenhuollon työntekijöiden oikeudet, myös niiden, jotka tulevat maailman muista osista.
- f) Eurooppalaisen yhteistyön edut **harvinaisten tautien** osalta myönnetään ja vahvistetaan toimenpiteitä, joilla voidaan tukea ihmisiä, joihin ne vaikuttavat.
- g) Monien terveysuhkien maailmanlaajuinen luonne myönnetään, ja EU laatii **globaalin terveyspolitiikan** yhteistyössä YK:n ja sen erityisjärjestöjen kanssa, ja erityisesti entistä vahvemman Maailman terveysjärjestön kanssa, ja muiden monikansallisten terveyttä edistävien järjestöjen kanssa, jotta terveyteen liittyvät kestävän kehityksen tavoitteet voidaan saavuttaa.

Periaatteet

Kaikki terveyspolitiikat perustuvat sarjaan periaatteita:

- a) Etusija toimenpiteille, jotka tuottavat **hyvinvointia sekä pidemmän ja terveellisemmän elämän** kaikille eurooppalaisille.
- b) **Varovaisuus, oikeasuhteisuus ja ihmisarvo** sekä myös **perusoikeuksien** kunnioittaminen, mukaan lukien tasa-arvo kaikin perustein, kuten sukupuoli, rotu, ihonväri, etninen tai yhteiskunnallinen alkuperä, geneettiset ominaisuudet, kieli, uskonto tai vakaumus, poliittinen tai mikä tahansa muu

mielipide, kansalliseen vähemmistöön kuuluminen, varallisuus, syntyperä, vammaisuus, ikä tai sukupuolinen suuntautuminen, etnisyys tai sukupuoliuus ja seksuaalisuus⁴.

- c) Alueellisten ja kansallisten erojen kunnioittaminen sekä politiikkojen suunnittelussa ja etusijalle asettamisessa, ottaen huomioon erilaiset kontekstit, että niiden täytäntöönpanossa, ottaen huomioon **toissijaisuus**periaatteen.
- d) **Yhteisvastuu** jäsenvaltioissa ja niiden kesken sekä muun maailman kanssa käyttämällä toimenpiteitä, joilla turvataan niiden kyky tuottaa turvallisia ja tehokkaita terveysterveystoimia. Kukaan ei ole turvassa, ennen kuin kaikki ovat turvassa.

9. toukokuuta 2020 Euroopassa vietettiin Schumanin julistuksen 70-vuotisjuhlaa. Kyseinen julistus pohjasti Euroopan unionin syntymistä. Euroopan seitsemän vuosikymmenen mittainen historia osoittaa, että suuret muutokset ovat harvoin nopeita tai helppoja. Annetaan Robert Schumanin sanojen inspiroida meitä: Maailman terveys ”...voidaan turvata vain luovin ponnisteluin, joilla pystytään vastaamaan siihen kohdistuviin uhkiin”.

⁴ Perusoikeuskirjan artikla 21